

Beata Faracik
Prezeska Zarządu
E: beata.faracik@pihrb.org
T: 00 48 503 111 721
Sygn.: PIHRB/2023/18

Warszawa, 10. listopada 2023 r.

Szanowny Pan
Arkadiusz Pluciński
Zastępca Stałego Przedstawiciela
Przedstawiciel RP w COREPER I
Stałe Przedstawicielstwo RP przy Unii Europejskiej
arkadiusz.plucinski@msz.gov.pl

Dot.: Posiedzenie COREPER I w dniu 15 listopada: **Zapewnienie skutecznej Dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju. (CSDDD)**

Szanowny Panie Ambasadorze,

W związku z zaplanowanym na 15 listopada posiedzeniem COREPER I, którego przedmiotem będzie m.in. aktualizacja mandatu negocjacyjnego Rady w związku z dalszymi negocjacjami w ramach trilogu dot. *Dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSDDD)*, w imieniu Polskiego Instytutu Praw Człowieka i Biznesu oraz Koalicji CSR Watch Polska, chciałabym zwrócić Pana uwagę na pięć kwestii, które są kluczowe dla dostosowania przepisów projektu dyrektywy do międzynarodowych standardów i zapewnienia rzeczywistej poprawy poszanowania praw ludzi i planety.

1. Plany tranzycji klimatycznej

Plany tranzycji klimatycznej powinny zostać osadzone w ogólnym obowiązku należytej staranności. Dyrektywa CSDD musi wyjaśniać kluczowe elementy planu tranzycji klimatycznej, w tym krótko-, średnio- i długoterminowe cele redukcji emisji w zakresie (*scope*) 1, 2 i - w stosownych przypadkach - 3. Spółki muszą być zobowiązane nie tylko do opracowania, ale także do skutecznego wdrożenia swoich planów, zaś obowiązki te powinny być egzekwowalne w taki sam sposób, jak inne obowiązki w zakresie należytej staranności wynikające z dyrektywy.

2. Odpowiedzialność cywilna i dostęp do sprawiedliwości

Należy usunąć ograniczenia dotyczące odpowiedzialności cywilnej za szkody "wyrządzone osobie fizycznej lub prawnej" i tylko w przypadkach, w których istnieje cel "ochrony osoby fizycznej lub prawnej". Grozi to bowiem wyłączeniem ochrony praw kolektywnych, z których korzysta się zbiorowo, takich jak prawa pracownicze, związków zawodowych i ludności rdzennej. Ponadto odpowiedzialność cywilna powinna mieć zastosowanie do naruszeń wszystkich obowiązków wynikających z dyrektywy. Aby zagwarantować, że ofiary-

powodowie nie napotkają barier proceduralnych nie do pokonania, **konieczne jest włączenie wszystkich środków dostępu do sprawiedliwości wymienionych w raporcie Parlamentu Europejskiego**, w tym możliwości odwrócenia ciężaru dowodu na poziomie krajowym. Bez uwzględnienia tych zdroworozsądkowych środków proceduralnych, ofiary nadal będą miały prawa na papierze, ale nie w praktyce.

3. Włączenie sektora finansowego

Wzywamy do uwzględnienia w ramach CSDDD znaczących obowiązków w zakresie należytej staranności, które miałyby zastosowanie do kluczowych działań sektora finansowego, w tym udzielania pożyczek, inwestowania i ubezpieczeń, zapewniając równe szanse dla należytej staranności w zakresie zrównoważonego rozwoju w całej UE. Instytucje finansowe mają kluczowe znaczenie dla kształtowania zrównoważonych systemów gospodarczych, wywierając wpływ na wiele innych sektorów gospodarki i działalności gospodarczej, i jako takie odgrywają także kluczową rolę w zapewnieniu ochrony praw człowieka, środowiska i klimatu na całym świecie. [Jednocześnie banki działające w UE, ubezpieczyciele, inwestorzy i podmioty zarządzające aktywami są powiązane z poważnym negatywnym wpływem na prawa człowieka, środowisko i klimat.](#) CSDDD stwarza unikalną okazję do wsparcia i promowania odpowiedzialnych praktyk inwestycyjnych i finansowych; oraz do wypełnienia luki regulacyjnej w *Planie działania UE na rzecz finansowania zrównoważonego wzrostu*, szczególnie, że wielu inwestorów wyraziło swoje [poparcie dla ambitnych regulacji](#).

4. Łańcuch wartości

łańcuch wartości musi obejmować zarówno część *upstream* jak i *downstream*, oraz partnerów biznesowych lub podmioty, w tym te powiązane ze składem, projektowaniem, sprzedażą, procesem utylizacji i wpływem będącym efektem normalnego, przewidywalnego użytkowania lub niezamierzonego użycia. Pozwoliłoby to na dostosowanie dyrektywy do międzynarodowych standardów, które wyraźnie wymagają należytej staranności w [całym łańcuchu wartości](#). Uwzględnienie „użytkowania”/„używania” (use) zapewniłoby, że firmy zajmą się [poważnymi skutkami](#) wynikającymi z przewidywalnego używania i niewłaściwego użytkowania ich produktów. **Definicja łańcucha wartości CSDD powinna również obejmować także (bezpośrednich i pośrednich) partnerów biznesowych, jak również podmioty niebędące osobami prawnymi.** Wykluczenie podmiotów niebędących podmiotami prawnymi z zakresu dyrektywy będzie zachęcać firmy do zwiększenia liczby interesów z "podmiotami niebędącymi podmiotami prawnymi" – co jest zwykle bardziej ryzykowne - bez obowiązku przeprowadzania należytej staranności. W łańcuchu wartości przedsiębiorstwa istnieją różne rodzaje podmiotów niebędących podmiotami prawnymi, które mogą generować poważne negatywne skutki, takie jak: podmioty gospodarki nieformalnej, grupy paramilitarne i terrorystyczne oraz podmioty państwowe.

5. Zakres normatywny

Aby oparte na ryzyku podejście do należytej staranności było stosowane we wszystkich sektorach, wymagane jest jasne i wystarczająco kompleksowe zrozumienie praw człowieka i środowiska, na które potencjalnie może mieć ono wpływ. Ograniczenia wynikające z definicji negatywnego wpływu na prawa człowieka zawartej w art. 3(c) oraz będące skutkiem ograniczeń zawartych w Załączniku 1, część 1, sekcja 1 i 2 muszą zostać usunięte. Zapisy te sprawiają, że proces należytej staranności staje się dla przedsiębiorstw

skomplikowany i złożony. Będą one musiały przeanalizować każdy potencjalny wpływ, aby sprawdzić, czy spełnia on te mylące kryteria. Dlatego należy uzupełnić listę dokumentów o **wszystkie pozostałe instrumenty zawarte w stanowisku Parlamentu Europejskiego, w tym Deklarację ONZ o Prawach Ludności Rdzennej i międzynarodowe prawo humanitarne**. Szczególnie istotne jest wypełnienie aktualnie istniejącej luki, poprzez dodanie i zapewnienie *explicite* ochrony [praw ludności rdzennej i obrońców praw człowieka](#), ze względu na fakt, że należą oni do grup najbardziej dotkniętych szkodliwym działaniem korporacji, regularnie doświadczając [nielegalnego zawłaszczania ziemi, gróźb, zastraszania i morderstw](#).

Wreszcie, [zdefiniowanie wpływu na środowisko na podstawie kategorii środowiskowych](#), zgodnie z propozycją Parlamentu Europejskiego, promowałoby spójność z już obowiązującymi regulacjami UE (CSRD oraz rozporządzenia UE: w sprawie taksonomii i w sprawie baterii) oraz Wytycznymi OECD, a także umożliwiłoby skuteczne podejście oparte na ryzyku. Korzystanie z ograniczonej listy międzynarodowych umów środowiskowych byłoby zbyt restrykcyjne, ponieważ międzynarodowe ramy prawne dotyczące środowiska są rozdrobnione i nie odzwierciedlają odpowiednio zakresu niekorzystnego wpływu na środowisko, w który mogą być zaangażowane przedsiębiorstwa. Wpływ na klimat także powinien zostać wyraźnie uwzględniony w Załącznikach do CSDDD. [Biorąc pod uwagę rolę jaką odgrywają w kryzysie klimatycznym unijne przedsiębiorstwa wydobywające paliwa kopalniane oraz instytucje finansowe](#), a także nieproporcjonalny wpływ zmian klimatu na prawa człowieka i środowisko, **Dyrektywa CSDD powinna wymagać od przedsiębiorstw przeprowadzenia należytej staranności w zakresie ich wpływu na klimat** zgodnie z celem porozumienia paryskiego, jakim jest ograniczenie globalnego ocieplenia do 1,5°C.

Z naszej strony deklarujemy wsparcie eksperckie w wypracowaniu skutecznych rozwiązań zapewniających spójność przyszłej CSDDD ze standardami międzynarodowymi już w tym obszarze funkcjonującymi.

Z wyrazami szacunku,

Beata Faracik